



Філософія Стародавнього світу

Основи філософських знань

<http://sites.google.com/site/milana0110/Home>

Лекція 2

План заняття

1. Формування світової філософії
2. Основні відмінності між східними та західними типами цивілізацій
3. Індійська та китайська філософія
4. Антична філософія

Зверніть увагу:

* **Філософія** — це теоретична форма світогляду, спрямована на критичне дослідження та вирішення світоглядних проблем з метою підвищення ступеню достовірності та надійності таких вирішень.

* **Світогляд** — сукупність узагальнених уявлень людини про світ.

* **Натурфілософія** — система уявлень про природу, яка поєднувала деякі наукові здогадки і філософські узагальнення.



Формування світової філософії

Передумовами виникнення філософії можна назвати:

1. Поява поділу праці на фізичну і розумову.
2. Наявність демократії, хоча би в певній частині суспільства.
3. Філософія виникає з критичного ставлення до традиції, з сумніву щодо обґрунтованості підстав міфологічного світобачення, з подиву перед здатністю звільненої думки охопити нескінченний світ.

Призначення філософії.

1. Особистісне;
 - а) формувати здатність до самостійного мислення;
 - б) формувати глибоку самосвідомість;
 - в) формувати гнучкість;
 - г) формувати здатність до творчості;
 - д) формувати ясно концептуалізовану, добре продуману систему ціннісних уявлень у галузі моралі, мистецтва, політики тощо.
2. Суспільне;
 - а. Світоглядна функція;
 - б. Методологічна;
 - в. Пізнавальна;
 - г. Ціннісно-орієнтаційна та ін.



Діяльність людини одночасно є джерелом філософських міркувань

Основні регіони формування світової філософії.

1. Межиріччя.
2. Стародавній Єгипет.
3. Стародавня Індія.
4. Стародавній Китай.
5. Античний світ

Основні відмінності між східними та західними типами цивілізацій

Західні цивілізації

- ⇒ Відносна автономність різних сфер сусп. життя (політ., економіки та ін.)
- ⇒ Відданість новаціям, орієнтація на майбутнє (прогресизм)
- ⇒ Активізм, прагнення змінювати дійсність.
- ⇒ Домінування індивідуального над загальним.
- ⇒ Рациональне мислення.

Східні цивілізації

- ⇒ Наявність єдиного духовного канону життя.
- ⇒ Відданість традиціям.
- ⇒ Самозаглиблення.
- ⇒ Домінування загального над індивідуальним.
- ⇒ Образне мислення.

Етапи розвитку античної філософії

- 1-й. Натурфілософський або рання класика (VII-V ст. до Р.Х.)
- 2-й. Висока класика (V-IV ст. до Р.Х.)
- 3-й. Пізня класика або завершальний
 - Елліністична філософія (IV-I ст. до Р.Х.)
 - Олександрійська філософія (I ст. до Р.Х.—V-VI ст.)
 - Римська філософія (I—II ст.)

Індійська та Китайська філософія

Канонічним духовним джерелом Стародавньої Індії є «Веди», записані на листях пальми приблизно за 1,5 тис. років до Р.Х.

Основними філософськими вченнями є:

⇒ Джайнізм (сувора, аскетична регламентація життя).

⇒ Йога (впорядкування, гармонізація фізичного, психічного та духовного станів людини).

⇒ Буддизм (шлях до позбавлення страждань — нирвани).

⇒ Червака-локаята (заперечення існування бога).

Духовним каноном життя Стародавнього Китаю є "П'ятикнижжя".

Все у світі є результатом взаємодії двох протилежних початків буття — Інь і Ян. Інь уособлює темний, вологий, пасивний (жіночий) початок буття, а Ян — світлий, сухий, активний (чоловічий).

Внаслідок взаємодії Інь та Ян утворюють 5 світових стихій: вогонь, воду, землю, дерево та метал.

Основними філософськими школами є:

⇒ Даосизм - філософське вчення, згідно з яким природа і життя людей підпорядковані загальному божественному закону дао.

⇒ Конфуціанство - сімейно - етичне, філософське вчення, яке проголошує верховенство добра у світі, захищає непорушність установлених небом суспільних норм.



Платон і Аристотель (справа), центральний фрагмент фрески Рафаеля Афіньська школа. Аристотель, тримаючи свою Нікомахову етику, вказує на землю, що відображає його віру в пізнання через емпіричне спостереження і досвід, в той час як Платон вказує на небеса, що відображає його віру в Форму (Ідею).

Антична філософія

Мілетська школа (іонійська школа натурфілософії) — філософська школа, заснована Фалесом у Мілеті, грецькій колонії в Малій Азії (перша половина VI в. до н.е.).

Елеати - Представники давньогрецької філософської школи 6 – 5 ст. до н. е., яка виникла в м. Елеї (звідси й назва). Е. вперше протиставили мислення чуттєвому сприйняттю.

Піфагореїзм — напрям у давньогрецькій філософії, який абсолютизував та обожнював поняття числа і проголошував його першоосновою світу та сутністю речей.

Софісти — грецькі мудреці 5 - 4 століть до н.е., які були мандрівними експертами з різних предметів, включаючи ораторство, граматику, етику, літературу, математику, та елементарну фізику. Вони не формували якусь певну школу, але мали певні спільні інтереси.

Їхня освітня програма базувалася на віруванні, що чесно можна навчити. Через їхнього противника Платона, вони набули поганой слави - філософських шахраїв, більш зацікавлених в грошах і престижі аніж у правді. У римський період термін софіст означав просто вчителя риторики.

Слово "софізм" означає міркування, побудовані таким чином, що містять навмисне допущену помилку і, звичайно, приводить до хибних висновків. Часто диспути софістів перетворювалися в безрезультатні суперечки, звідки і одіозне значення "софіст" - людина (оратор), яка готова за допомогою будь-яких прийомів захищати певні тези, не враховуючи об'єктивну істинність чи хибність цих тез.

Платон (427 до н.е. — 347 або 348 до н.е.) — старогрецький мислитель, поряд з Піфагором, Парменідом і Сократом — родоначальник європейської філософії; глава філософської школи Академія. Платон чітко продумав і письмово зафіксував два свої грандіозних проекти: ідеальний державний устрій і законодавство, котрому «навіть чи колинебудь випадє зручний випадок для здійснення» («Закони»). Створена ним філософська школа, яку він протиставив софістичним і риторичним школам, - єдина, що проіснувала до кінця античності (закрита едиктом Юстиніана в 529 р).

Аристотель (384 до н.е. — 322 до н.е.) — давньогрецький універсальний вчений, філософ і логік, засновник класичної (формальної) логіки.

Аристотель народився в м. Стагіра. У 367 до н.е. — 347 до н.е. вчився в академії Платона в Афінах, у 343 до н.е. — 335 до н.е. був вихователем сина царя Македонії Філіппа — Александра. У 335 до н.е. повернувся в Афіни, де заснував свою філософську школу — перипатетиків. Серед його творів — «Нікомахова етика», перша «Поетика».

Кініки (від грец. κύνος «собака»), **кінізм** — одна з найбільш відомих і значних давньогрецьких сократівських філософських шкіл IV ст. до н.е.

Кініки виражали настрої демократичних прошарків сучасного їм рабовласницького суспільства. Основою щастя і благодаті вони вважали нехтування суспільних норм, відмову від багатства, слави, усіх чутєєвих задовольень, досягнення незалежності і внутрішньої свободи особистості.

Епікур (341—270 рр. до н. е.) заснував філософську школу в Афінах, використовуючи головні положення філософії Демокрита (вчителем Епікура був послідовник Демокрита Навсіфан). Водночас Епікур створює зовсім нову атомістичну теорію. Відмінність полягає в тому, що у Демокрита рух атомів здійснюється у порожнечі винятково за законом падіння тіл під власною вагою, у Епікура — поряд з дією закону падіння з'являється ще один чинник — атом виявляє властивість «самочинного відхилення» від «лінії необхідності».

Стоїцизм (грец. stoa — портик в Афінах, де збиралися стоїки) — напрям давньогрецької філософії епохи еллінізму, який, зосереджуючись на етичних проблемах, проповідував незворушність, відстороненість від бід і радощів життя.

Скептицизм (грец. skeptikos — той, що розглядає, досліджує) — філософські погляди, які сповідують сумнів у можливості досягнення істини, здійснення ідеалів.

Неоплатонізм — напрям античної філософії, який систематизував учення Платона, поєднавши їх з ідеями Аристотеля щодо єдиного абсолюту та ієрархічної будови буття.